

Shirley Jackson'ın Distopyası "Piyango" da Konformizm ve Gelenek

Conformism and Tradition in Shirley Jackson's Dystopia "The Lottery"

Özet

Güney Gotiği geleneğinden gelen Shirley Jackson'ın ünlü hikâyesi "Piyango" belirsiz bir zaman diliminde Amerika'nın güneyindeki bir kasabada her yıl düzenli bir şekilde gerçekleştirilen piyangoyu konu edinir. Konformist ve geleneksel toplum eleştirisini sembolik ve toplumsal unsurlar üzerinden yapan hikâye kadim siyah kutudan çekilen kartla önce bir ailenin seçilmesiyle başlar. Bunun ertesinde de aileden kimin taşlanacağını belirlemek için ikinci bir çekiliş yapılır. Seçilen kişi tüm kasaba halkı tarafından taşlanarak öldürülür. Jackson'ın kullandığı ironi, sembolizm ve kullanılan dil hikâyenin sarsıcı etkisine katkıda bulunur. Şu bir gerçek ki geniş çaplı eleştiriler yapan ve rahatsız edici distopik bir hikâye olan "Piyango" en sıradan toplulukların bile şiddete meyilli olabileceğini göstererek insan doğasının konformizm karşısındaki zayıflığını gözler önüne serer. Karakterleri, mekânı ve anlatı yapısını analiz eden bu çalışma, hikâyede tasvir edilen gelenek, sosyal dinamikler ve insan doğası arasındaki karmaşık ilişkilere ışık tutarak gelenekleri körü körüne takip eden bir toplum üzerinden konformizmin ve aykırı düşüncenin çatışmasını ve bu çatışmanın sonuçlarını tartışmayı amaç edinir.

Abstract

A member of the Southern Gothic tradition, Shirley Jackson's famous story "The Lottery" is about an annual lottery that is held regularly in an indefinite period of time in a town in Southern part of America. The story, which criticizes conformist and traditional society through symbolic and social elements, begins with the selection of a family with a card drawn from the ancient black box. After that, a second draw is made to determine who from the family will be stoned. The chosen one is stoned to death by all the townspeople. Jackson's irony, symbolism, and language add to the story's shocking impact. It is true that "The Lottery," a widely critically and disturbingly dystopian tale, demonstrates the vulnerability of human nature to conformism by showing that even the most ordinary communities can be prone to violence. Analyzing the characters, place and narrative structure, this study aims to discuss the conflict of conformism and marginal thinking and the consequences of this conflict through a society that blindly follows traditions, by shedding light on the complex relationships between tradition, social dynamics and human nature depicted in the story.

Giriş

Shirley Jackson'ın distopik hikâyesi "Piyango" yayımlandığı günden bu yana okurları sarsıcı bir şekilde etkileyen bir eser olmuştur. Şok edici sonu ve derin sosyal yorumlarıyla bilinen hikâye, insan doğası, gelenekler ve toplumun karanlık yanları hakkında düşündürmeye ve tartışmalara yol açmaya devam etmektedir. "Piyango"yu tam olarak anlamak ve analiz etmek için, hikâyenin yazıldığı dönemin arka planını ve bağlamını anlamak oldukça önemlidir. Shirley Jackson (1916-1965), korku, psikolojik gerilim ve sosyal eleştirinin eşsiz karışımıyla tanınan bir yazar olarak hikâyelerinde insan davranışının karmaşıklığını irdeleyen esrarengiz bir desen çizer. Jackson, Güney Gotiği'nin en tanınmış yazarlarından biridir. Amerikan Güney Gotik'i, genellikle karanlık ve kasvetli olarak tasvir edilir ve genellikle Güney'in karanlık geçmişine ve ırksal gerilimine odaklanır. 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında Güney, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en yoksul ve en geri kalmış bölgelerden biri durumundaydı. Bu durum, Güney'in edebiyatında,

Onur Işık

Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye,
onur.isik@gop.edu.tr
Orcid No: <https://orcid.org/0000-0003-1294-5282>

Makale Türü / Article Type

Research Article / Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler

Shirley Jackson, Piyango, Konformizm, Distopya, Güney Gotiği

Keywords

Shirley Jackson, The Lottery, Conformism, Dystopia, Southern Gothic

Submitted: 16 / 07 / 2023

Accepted: 02 / 10 / 2023

özellikle de Güney Gotik'te kendini göstermiştir. Karakterlerin genellikle garip ve rahatsız edici olması da bu türün ayırt edici özelliklerinden bir tanesidir.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan Jackson'ın "Piyango" adlı hikâyesi geleneksel değerlerin ve konformizmin önemli bir yer tuttuğu İkinci Dünya Savaşı sonrası toplumunun yeniden yapılanma döneminde Amerikan halkının kolektif ruhu üzerinde derin etkileri olan Holokost, atom bombaları ve McCarthyçiliğin yükselişinin ardından kaleme alınmıştır. Kuşkusuz ki bu tarihsel ve sosyolojik devinimler Jackson'ın gelenekleri, toplumsal dinamikleri ve insan doğasının karanlık yönlerini açığa çıkarmasında etkili olmuştur. Jackson, din ve/ya ülkü adına gerçekleştirilen şiddet eylemlerini çok sert bir biçimde eleştirir. Bu çalışma, hikâyeyi ve içinde geçen piyango yapısını, kurallarını ve tarihsel bağlamını inceleyerek, toplumsal düzenin korunmasında ve kolektif inançların sürdürülmesindeki rolü hakkında bir analiz yapmayı amaçlamaktadır.

Distopya terimi, Oxford Edebi Terimler Sözlüğü'nde ütopyanın korkutucu derecede sevimsiz karşıtı olarak tarif edilir (Baldick, 2008:100). Shirley Jackson'ın "Piyango"su bu tanıma bire bir uyan bir atmosfere sahiptir. Toplumsal ritüeller, ahlak ve bireyler ile toplulukların içindeki karanlık konular Jackson'ın gotik ve psikolojik dehşetine katkıda bulunur. Jackson'ın okuyucuları rahatsız edici gerçeklerle yüzleştirme ve toplumsal normlara meydan okuma yeteneği, ele alınan hikâyenin Amerikan edebiyatının başyapıtlarından birisi olmasını sağlayan en büyük etmenlerdendir.

"Piyango" küçük bir Amerikan kasabasında gerçekleştirilen geleneksel bir ritüelin tüyler ürpertici bir tasvirini sunar. Ancak şu bir gerçek ki hikâyenin ana itici gücü bu şiddet dolu ritüelin tekinsizliğidir (Robinson, 2019:2). Tekinsizlik kavramının günümüzde hala tartışılmasının en önemli sebeplerinden olan Freud'un "Das Unheimliche" adlı makalesine göre tekinsizlik sıradanın garipliğinde, güvenli alandaki tehlikede, tanıdık şeylerin tanınmaz oluşunda kendine yer bulur (Freud, 2003). Bu açıdan bakıldığında piyango çekilişinin bilindik anlamından çıkması ve sonuçlarının tahmin edilenden çok farklı olması tekinsizliğe iyi bir örnektir.

Jackson'ın hikâyesindeki piyango belirli bir yapı ve kurallar dizisini takip eder. Her yıl, belirlenen tarihte, tüm kasaba merkez meydana toplanır. Her hane reisi siyah bir kutudan bir kâğıt çeker ve işaretli kâğıda sahip olan aile, nihai sonuçla yüzleşecek aile bireyini belirlemek için tekrar çekiliş yapar. Ürkütücü bir şekilde, seçilen kişi topluluk tarafından taşlanarak öldürülür. Piyango geleneklere bağlı doğası, özenli ve detaylı bir şekilde düzenlenmesinden açıkça görülmektedir. Nesiller boyunca aktarılan kara kutu, geleneğin kadim oluşunu temsil eder ve sembolik bir anlam taşır. Belirlenen tarih, piyango kurallarına bağlılık ve var olan ciddiyet, etkinliğin geleneksel doğasını pekiştirir.

Geçmişten bu yana taşlama cezasının pratiğinde yatan temel unsur hep yaratıcıya karşı gelinmesi olagelmıştır. "Piyango"da ise bundan farklı olarak geleneksel bir motivasyon vardır. Bunun muhtemel sebeplerinden biri dini bir ritüelin artık gelenek şemsiyesi altında kendini korumaya çalışmasıdır. Hikâyenin içinde de bu geleneğin çok uzun yıllardır uygulanmakta olmasına yapılan vurguya karşın sebep belirtilmemesi kasaba halkının da aslında bu ritüelin neden ve nasıl başladığına dair en ufak bir fikrinin olmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

Taşlama cezasının kökenine inildiğinde doğası gereği acı çektirerek öldürmeye dayandığı ve bu yüzden büyük günahlara karşı uygulanageldiği söylenebilir. Bu konuda ilk dini metinlerden birisi Eski Ahit'tir. Yahudilikte farklı görüşler hâkim olsa da Ortodoks Yahudiler'in bakış açısına göre idam Allah'ın emirlerinden biri olduğu için onu hayattan soyutlamak mümkün değildir (Dohrmann, 2009:957). İdam yöntemlerinden biri de taşlama cezasıdır ki Eski Ahit'in Tesniye Kitabı ya da Yasa'nın Tekrarı olarak bilinen kısmında 13:6'dan 13:11'e kadar şöyle geçmektedir:

Öz kardeşin, oğlun, kızın, sevdiğin karın ya da en yakın dostun seni gizlice ayartmaya çalışır, senin ve atalarının önceden bilmediğiniz, dünyanın bir ucundan öbür ucuna dek uzakta, yakında, çevrenizde yaşayan halkların ilahları için, 'Haydi gidelim, bu ilahlara tapalım' derse, ona uymayacak, onu dinlemeyeceksin. Ona acımayacak, sevecenlik göstermeyecek, onu korumayacaksın. Onu kesinlikle öldüreceksin. Onu önce sen, sonra bütün halk taşla tutsun. Taşlayarak öldürün onu. Çünkü Mısır'dan, köle olduğunuz ülkeden sizi çıkaran Tanrınız RAB'dan sizi saptırmaya çalıştı. Böylece bütün İsrail bunu duyup korkacak. Bir daha aranızda buna benzer kötü bir şey yapmayacaklar.

Bugün, yaygın olmasa da dünyanın belli başlı ülkelerinde taşlama halen bir idam şekli olarak uygulanmaktadır. Bunların bir kısmı yasalar vasıtasıyla, bir kısmı ise herhangi bir yasaya ihtiyaç

duymadan gerçekleştirilmektedir. Katar, Yemen ve Brunei'de taşlama kanunlara girmiş bir cezalandırma yöntemidir (Tamkin, 2019). Öte yandan, Birleşik Arap Emirlikleri'nde şeriat kanunlarında yer almaktadır (SK, 2021). Afganistan, Mali, Nijerya ve Somali gibi ülkelerde de bugün insanlar genellikle zina, eşcinsellik gibi eylemlerin sonucu olarak taşlanarak öldürülmektedir (Samuelson, 2022).

Hikâyedeki çekiliş önemli bir kültürel sembol olarak hizmet etmekte ve toplum tarafından sahip olunan köklü ama muğlak inanç ve değerleri yansıtmaktadır. Kasabanın kolektif kimliğini ve tarihsel sürekliliğini temsil eden piyango kasaba halkı tarafından sorgulanmaz ya da ona karşı çıkmaz, bu da onların geleneklere körü körüne bağlılıklarını ve kabullenişlerini gösterir. Bir başka deyişle piyango topluluğun ortak mirasının bir tezahürü ve sosyal düzenlerinin bir onayı haline gelerek topluluk içindeki yerleşik sosyal düzenin korunmasında çok önemli bir rol oynar. Uzun süredir devam eden bu ritüele ortak katılımları sayesinde kasaba halkı arasında bir uyum ve dayanışma duygusu vücut bulur. Cezalandırılma korkusu ve piyangoya katılmamanın bilinmeyen sonuçları, uyumu zorunlu kılar ve sosyal normları pekiştirir. Bireysel davranışları kontrol etmek ve düzenlemek için bir mekanizma görevi gören ritüel böylece sosyal uyum ve istikrarı korur. Hikâye, toplumların kendilerini yeniden inşa ettikleri ve yeniden tanımladıkları bir dönem olan İkinci Dünya Savaşı sonrasında yazıldığı göz önüne alındığında piyango, geleneklere hesapsızca bağlılığın sonuçları, şiddet ve adaletsizlik eylemlerinde yaygın suç ortaklığı potansiyeli ile boğuşan toplumların bir yansıması olarak görülebilir. Öte yandan "piyango geleneği, vatandaşları için tutarlı bir kimlik oluşumunu sürdüren ritüellere dayalı Sembolik Düzeni temsil eder" (Savoy, 2017:838). Burada, Savoy'un sembolik düzen ile dikkat çekmek istediği nokta ideal toplum düzeni, ülkü edinilmiş olan kurallar silsilesidir. Taşlama için kullanılan taşlar gibi piyango'nun sembolik unsurları, ritüelin sert ve acımasız doğasının altını çizer. Taşlar kolektif sorumluluğunu ve kasabanın bir bireyi kolektif olarak cezalandırmasını temsil ederken çete zihniyetinin yıkıcı gücünü ve gelenek tarafından onaylandığında sıradan insanların da zalimce eylemlerde bulunma kapasitesini sembolize eder.

"Piyango" geleneksel piyango ritüelini, geleneğin doğası ve toplum üzerindeki etkisi üzerine güçlü ve düşündürücü bir yorum olarak sunar. Piyango, yapısı, kuralları ve kültürel önemi sayesinde, toplumsal düzeni korumak, inançları sürdürmek ve uyuma zorlamak için bir araç olarak hizmet eder. Kasaba halkının piyangoya neden katılım sağlaması gerektiği ya da piyango'nun neyi başarmasının amaçlandığı konusunda hiçbir fikri yoktur. Bunu sadece atalarının yaptığı bir şey olduğu için yaparlar. Geleneklere bu sebepsiz itaat, açıkça zararlı olmasına rağmen piyango'nun devam etmesini sağlayan asıl unsurdur.

Öte yandan hikâyenin karakterlerinden ismiyle müsemma İhtiyar Warner, kasabanın geçmişiyile bugününü bağlayan az sayıdaki köprülerden biridir. Kasabanın geri kalanından farklı olarak, piyango'nun düzenlenmesindeki antik amaca dair bir ipucu verir: "Eskilerin bir lafı vardı, 'Piyango hazırında, mısırlar koçanlarda.' Bir bakmışsın hepimiz haşlanmış kuşotuyla meşe palamudu yiyoruz. Piyango evvel eski vardı," (Jackson, 2020:294). İhtiyar Warner'ın söylediklerinden yola çıkarak piyango organizasyonunun hasadın güzel, bereketli geçmesi için düzenlendiğine yönelik bir çıkarımda bulunulabilir. Bu durum elbette ki antik dünyaya ait olan kurban etme ritüeliyle doğrudan bağlantılıdır. Bu yüzden, Shirley Jackson'ın distopiasında anakronizme yer verdiği açıktır.

Diğer yandan sembolizm ve alegori hikâyede önemli bir yer tutmaktadır. Hikâyede, daha derin tematik katmanlara ve sunulan sosyal yorumlara ışık tutan belli başlı bazı semboller ve bunların alegorik anlamları vardır. Her şeyden önce, piyangoda kullanılan kara kutu hikâyeye güçlü bir sembol olarak hizmet eder. Nesiller boyunca aktarılan kutu, geleneğin ağırlığını ve topluluğun amaçlarını ya da sonuçlarını sorgulamadan ritüellere bağlılığını temsil eder. Kasabanın kolektif hafızasını ve tarihsel sürekliliğini simgeleyen kutu, piyango'nun eski ve kırılmaz bir gelenek olduğunu düşündürür. Kutunun siyah rengi de ritüelin korkunç sonucunu haber veren karanlık bir önseziye işaret etmektedir. Kara kutunun yanı sıra, seçilen kişinin taşlanması da sembolik bir öneme sahiptir. Taşlar, bir şiddet eyleminin gerçekleştirilmesinde toplumsal katılımı ve kolektif sorumluluğu temsil eder. Taşlar ölüm araçları haline gelir ve sıradan bireylerin kolektifin bir parçası

olduklarında zarar ve zulüm aracı haline gelme potansiyelini vurgular. Taşlar, konformizmin tehlikeli gücünü ve insanların gelenek kisvesi altında empati ve ahlaktan vazgeçme istekliliğini sembolize eder. Ralph Waldo Emerson konformizm üzerine şunları söyler:

Toplum, her bir hissedarın ekmeğini daha iyi güvence altına almak için, yiyenin özgürlüğünü ve kültürünü teslim etme konusunda üyelerinin anlaştığı bir anonim şirkettir. Çoğu arzusunun erdem olarak gördüğü şey konformizmdir. Kendine güven onun nefret ettiği bir düşmandır. Konformizm gerçekleri ve yaratıcıları değil, isimleri ve gelenekleri sever. (para. 6)

Tıpkı Emerson'ın zikrettiği gibi, toplum üyeleri topluluk içerisinde yer almak için belli fedakarlıklarda bulunurlar. Bu fedakarlığın sonucu olarak da boyun eğmeyi ve böylece kabul edilmeyi tercih etmiş olurlar. Gelenek ise, toplumun yasalar bütünüdür. Bu yasalara uymayan üyeler toplumdan dışlanır ve hor görülür. Böyle bir durumda kalan üye nonconformist, yani toplum kurallarına ayak uydur(a)mayan kişi olarak yaftalanır.

Başlı başına piyango kendisi de hikâye içinde bir alegori işlevi görür. Düzeni ve geleneği sürdürmek uğruna konformizme, fedakârlığa ve bireylerin sömürülmesine dayanan daha geniş sosyal sistemlerin bir yansıması olarak görülebilecek piyango kaderin keyfi doğasının ve toplumsal normların talep ettiği fedakârlıkların bir alegorisidir. Hikâyenin geçtiği küçük Amerikan kasabasıysa, toplumun genelinin bir mikrokozmosudur adeta. Kasabanın görünüşte pastoral ve birbirine sıkı sıkıya bağlı doğası, her topluluğun kabuğunun altında var olabilecek karanlık ve şiddet potansiyeli yansıtan yönünü gizler. İşte bu yolla, hikâye yerleşik gelenekleri körü körüne takip etmenin tehlikeleri ve bu tür uygulamaların zararı ve adaletsizliği sürdürme potansiyeli hakkında sorular sorar.

"Piyango"daki sembolizm ve alegori, anlatıya derinlik katarak gelenek ve toplumdaki şiddet potansiyeli temalarının öne çıkmasına olanak tanır. Hikâye, toplum içinde belirgin bir sosyal hiyerarşiyi tasvir eder. Bay Summers ve Bay Graves gibi kasabanın liderleri otorite konumundadır ve piyangoyu organize eden kişiler bu otoriteye sahip olanlardır. Gibson, otoriteyi karakterler üzerinden okumak yerine hikâyenin her şeyi olan piyango üzerinden okumayı tercih eder:

Buradaki hikâye evreninin en yüksek otoritesi, kişinin kaderinin liyakat veya kusurdan bağımsız olarak şansla belirlendiği piyango kendisidir. Tessie boşuna daha yüksek bir adalet ve doğruluk yasasına başvursa da piyango onları anlamsız kıldığı için hikâye evreninin ahlaki kuralları yoktur. (1984:195)

Bu durumda Bay Summers ve Bay Graves gibi karakterler ritüelin kendisinin toplum içindeki yansımasıdır. Ritüelden aldıkları kudretle ritüel üzerindeki etkileri ve kontrolleri de topluluk içindeki etkilerini göstermektedir. Hakaraia da benzer bir yaklaşımla güç merkezi haline gelen otorite simgelerinin "görünürde bir sebep olmaksızın bir insanı taşıyarak öldürme ritüeli aracılığıyla, astlarında korku yaratarak, daha fazla güç ve zenginlik toplamak olan kendi gündemlerine uyacak hale getirdiklerini" söyler (2019:14). Bu hiyerarşik yapı otoriteye itaat yaratarak kasaba halkından beklenen uysallığı ve konformist eğilimi pekiştirir.

Konformizm "Piyango" da merkezi bir tema olmanın yanı sıra bireylerin toplumsal normlara uymak için karşılaştıkları baskıları da vurgular. Toplumsal düzenin korunmasında konformizmin rolü inkâr edilemez. Kasaba halkı, piyango amacını ya da eylemlerinin sonuçlarını sorgulamadan piyangoya katılır. Shields bu durumu şöyle açıklar:

Köylülerin çoğu, ritüele robotlaşmış bir trans halinde katılmış gibi görünen yüzleri olmayan, isimsiz seyircilerdir. Tebessüm ederler ama gülmezler. Yaptıkları şeyin bir şekilde kendi çıkarlarına uygun olduğuna onları ikna eden bu infazların otoritesini ve geleneğini sorgulamazlar. (2004:415)

Konformizmin baskısı ve yerleşik uygulamalardan sapma korkusu, ritüeli sürdüren kolektif bir bakış açısına yol açar. Hikâye, bireyselliği ve eleştirel düşüncüyü nasıl bastırabileceğini ortaya koyarak konformizmin tehlikelerini tasvir eder. Topluluk içindeki geleneklere karşı olmanın sonuçları hikâyede açıkça ortaya konmaktadır. Bayan Hutchinson, ailesi seçildikten sonra piyango hakkaniyetli olup olmadığını sorgular. Ardından kızının ailesinin de kendi ailesiyle birlikte çekilişe girmesini ister ki bu durum Ismael ve Ali'nin "bu distopik dünyada, her birey hayatta kalma mücadelesi verirken duygusal bağlara yer yoktur" görüşünü haklı çıkarır (2018:30). Yakarışları sonrasında Bayan Hutchinson'a gelen tepki şu şekildedir: "'Mızızlık yapma Tessie,' dedi Bayan Delacroix, Bayan Graves de, 'Hepimizin şansı eşitti'" (Jackson, 2020:295). Kasaba halkı, çekiliş sonucunun tartışılmaz bir şekilde adil olduğunda ve kesinlikle uygulanması gerektiğinde

hemfikirdir. Bu durum onların birbirlerine karşı o ana dek göstermiş oldukları sevgi, saygı, hoşgörü gibi duyguların aslında hiçbir öneminin olmadığına işaret eder. Coulthard'a göre hikâyede sergilenen karakterler arasında müşterek sevgi söz konusu bile değildir (1990:227). Kasaba halkı Bayan Hutchinson'a karşı cephe alarak, topluluğun ritüeli ve onun desteklediği sosyal düzeni sürdürme konusundaki kararlılığını pekiştirir. Bu uyumsuzluk korkusu, kolektifin baskıcı gücünü pekiştirirken toplumsal beklentilerin zorlayıcı doğasını gösterir. Bireyin arzuları ve özerkliği topluluğun iradesine boyun eğdirilir. Kasaba halkı, geleneğin ve toplumsal uyumun korunmasına bireyin hakları ve refahından daha fazla öncelik verir. Bu önceliklendirme, kişisel değerler ile toplumsal beklentiler arasındaki mücadeleyi vurgulayarak bireylerin toplumsal yapılara uyum sağlamak için yaptıkları fedakârlıkların hiç de azımsanamayacağını gösterir. Piyango, nesiller boyunca aktarılan sorgulanmamış bir gelenek olarak sunulurken gelenek, hikâyedeki sosyal dinamikleri ve uyumu şekillendirmede önemli bir rol oynar. Kasaba halkı, kökenini veya amacını tam olarak anlamadan bu geleneğe bağlı kalarak, geleneğin davranışı şekillendirme ve kontrol etme gücünü göstermektedir.

Geleneksel toplum tasvirinde "Piyango", cinsiyet rollerini net bir şekilde tanımlar. Kadınlar öncelikle ev işlerini yapan ve kocalarına destek olan eşler ve anneler olarak tasvir edilmektedir. Topluluk içindeki birincil rolleri, piyango gibi ritüelleri sorgusuz sualsiz yerine getirmek ve bunlara katılmaktır. Bu tasvir, hikâyenin yazıldığı dönemde kadınlara yönelik toplumsal beklentileri yansıtmakta ve kadınların hayatlarında sahip oldukları sınırlı eylemlilik ve özerkliği vurgulamaktadır. Hikâyedeki kadın karakterlerin eylemlilikleri ve karar verme güçleri sınırlıdır. Genellikle piyangoonun pasif katılımcılarıdır ve erkek egemen toplum tarafından dikte edilen talimatları yerine getirirler. Bayan Hutchinson sonlara doğru muhalefetini dile getirirse de sesi topluluğun geleneklere olan kolektif bağlılığı tarafından susturulur. Kadınların sınırlı eylemlilikleri, onlara yüklenen toplumsal kısıtlamaları yansıtmakta, konformizm temasını daha da vurgulamaktadır. Hikâye, topluluğun geleneklerine içkin şiddeti ve üyelerinden talep edilen fedakârlığı öne çıkarırken kadınların kurban olarak resmedilmesi, geleneklere ve toplumsal normlara körü körüne bağlılığın yıkıcı etkisinin altını çizer.

Anlatı yapısı ve gerilim oluşturmak için kullanılan teknikler, hikâyenin etkisini artıran unsurlardandır. "Piyango" doğrusal bir kronoloji izler ve olayları sıralı bir düzende sunar. Hikâye piyango sabahı başlar ve kasaba halkının toplanması, kuponların çekilmesi ve sondaki şok edici ifşaat ile ilerler. Bu basit anlatı yapısı, okuyucuların kendilerini gelişen olaylara kaptırmalarına ve yavaş yavaş beklenti oluşturmalarına sebep olur. Jackson, tedirginlik ve beklenti duygusu yaratmak için hikâye boyunca öngöründen yararlanır. Çocukların taş toplaması ve Bayan Hutchinson'ın geç kaldığında tereddüt etmesi gibi küçük ipuçları, ileride uğursuz bir şeyin gerçekleşeceğine dair işaretler verir. Bu teknik okuyucunun merakını artırır ve piyangoonun bürüneceği karanlık hali önceden haber verir. Jackson stratejik olarak son anlara kadar önemli bilgileri saklayarak gerilimi artırır. Piyangoonun amacı ve sonuçları doruk noktasına kadar gizli tutulur. Okuyucuları karanlıkta bırakarak onların merakını cezbeder ve gerçek ortaya çıktığında güçlü bir etki yaratır. Çarpıcı, beklenmedik son, gerilim yaratmada ve kalıcı bir etki bırakmada kilit bir unsurdur. Jackson, piyangoonun iyi, bütünleştirici bir gelenek değil, ritüelistik bir şiddet eylemi olduğunu ortaya çıkararak beklentileri altüst eder. Gelişen olayların yarattığı dış gerilime ek olarak, Jackson psikolojik gerilim de kullanır. Hikâye, kasaba halkının kolektif psikolojisini, geleneklere sorgusuz sualsiz bağlılıklarını ve şiddetin tüyler ürpertici bir şekilde normalleştirilmesini irdeler ve eleştirir.

Sonuç ve Değerlendirme

Kasaba halkı, bir topluluk üyesinin taşlanmasına katılarak, gelenek ve kolektif tarafından onaylandığında bireylerin şiddet eylemlerinde bulunmaya ne kadar kolay yönlendirilebileceğini gösterir. Shields bu durumu şöyle açıklar: "şiddet ve şiddet korkusu daha fazla şiddete yol açar. Şiddet, gelenek gibi kabul gören, hiç bitmeyen bir döngüdür" (2004:415). Acımasız uygulamaların sürdürülmesinde kitlelerin suçluluğuyla sıradan insanların adaletsiz eylemlerde suç ortağı olma potansiyeli doğru orantılıdır. Çünkü kitlenin suçluluğu karşısında bireyin suçluluğu bir görünmezlik pelerinin altına gizlenir. Bu yönüyle, hikâyenin kolektif sorumluluğun dayanılmaz

cazibesini eleştirdiği açıktır. Aslında "Piyango" insan doğasının karanlık yönlerini ve bireylerin içinde yatan zulmetme potansiyelini irdeleyerek belirli koşullar altında sıradan insanların şiddet ve baskı eylemlerine girişebileceğini öne sürerken insan doğasındaki hem iyilik hem de kötülük kapasitesine dair sert bir yorum getirir. Benzer bir şekilde Coulthard, Jackson'ın hikâyesini "insan doğasında var olan kötülüğün kasvetli, hatta nihilist bir benzetmesi" olarak görür (1990:226). Jackson, çete zihniyetinin tehlikelerini ve topluluk içindeki uyum sağlama baskısını vurgularken yerleşik normlardan sapma korkusu ve çevre baskısının gücüne de hikâyesinde yer verir. Konformizmin dışına çıkmama güdüsüyle hareket eden kasaba halkı, sonuçlarını tam olarak kestirmeden ya da eylemlerini sorgulamadan kolektif bir şiddet eylemine girer. Bu durum bireylerin baskıcı toplumsal beklentiler karşısında özerkliklerini yitiren ve eleştirel düşüncelerinden vazgeçen toplumun içinde var olan adaletsiz güç yapılarına ışık tutar. Bireysel haklar yerine geleneklere ve konformizme öncelik veren sistemlerin bir eleştirisi niteliğindeki hikâye, marjinal grupların toplumsal normlar yüzünden acı çekme potansiyelini gözler önüne serer.

Sonuç olarak, Shirley Jackson'ın "Piyango"su geleneklerin karmaşık dünyasını, toplumsal dinamikleri, insan doğasını ve körü körüne itaatın sonuçlarını irdeleyen bir başyapıttır. Düşündürücü anlatımı, sembolizmi ve çeşitli temaların güçlendirdiği hikâye, toplumsal normlara sert bir eleştiri getirir. "Piyango" ahlaki değerlerini ya da sonuçlarını düşünmeden yerleşik gelenekleri sorgusuz sualsiz takip etmenin tehlikelerini gözler önüne sererken insan davranışının karanlık yönleri üzerine bir düşündürücü bir okuma yapar. Siyah kutu, taşlar ve piyangoğun kendisi, geleneğin ağırlığını, şiddete toplumsal katılımı ve kaderin keyfi doğasını temsil eden güçlü semboller olarak hikâyeye katkı sunmuşlardır. Shirley Jackson'ın zamansız hikâyesi toplumsal bir eleştiri, uyarıcı bir masal ve insan doğasının bir keşfi olarak görülmelidir.

Kaynakça

- Baldick, C. (2008). *The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms*.
- Coulthard, A. R. (1990). Jackson's the Lottery. *Explicator*.
<https://doi.org/10.1080/00144940.1990.9934004>
- Dohrmann, N.B. (2009). Capital Punishment: Judaism. In C. Helmer, S.L. McKenzie, T.C. Römer, J. Schröter, B.D. Walfish, E. Ziolkowski (Eds.), *Encyclopedia of the Bible and Its Reception* (pp. 954-957). New York: De Gruyter.
- Emerson, R. W. (n.d.). Self-Reliance. Emerson - essays - self-reliance.
<https://archive.vcu.edu/english/engweb/transcendentalism/authors/emerson/essays/selfreliance.html>
- Freud, S. (2003). *The Uncanny*. Penguin.
- Gibson, J. M. (1984). An Old Testament Analogue for "The Lottery." *Journal of Modern Literature*, 11(1), 193-195. <http://www.jstor.org/stable/3831163>
- Hakaraia, T. (2019). Shirley Jackson's 'The Lottery,' and William Empson's Seven Types of Ambiguity. *Humanities*, 8(3), 137. <https://doi.org/10.3390/h8030137>
- Ismael, Z. I., & Ali, S. a. K. (2018). Human Rights at Stake: Shirley Jackson's Social and Political Protest in "The Lottery." *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*.
<https://doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.7n.6p.28>
- Jackson, S. (2020). *Piyango ve Diğer Öyküler*. Siren Yayınları.
- Robinson, M. (2019). Shirley Jackson's "The Lottery" and Holocaust Literature. *Humanities*, 8(1), 35.
<https://doi.org/10.3390/h8010035>
- Samuelson, K. (2022, July 14). The countries where men and women can be stoned to death. *The Week UK*. <https://www.theweek.co.uk/news/crime/957354/the-countries-where-men-women-can-be-stoned-to-death>
- Savoy, E. (2017). Between as if and is: On Shirley Jackson, *Women's Studies*, 46:8, 827-844, DOI: 10.1080/00497878.2017.1392797
- Shields, P. J. (2004). Arbitrary condemnation and sanctioned violence in shirley jackson's "the lottery", *Contemporary Justice Review*, 7:4, 411-419, DOI: 10.1080/1028258042000305884

-
- SK, G. (2021, November 12). Sharia law and the UAE: What you need to know. Legal Reader. <https://www.legalreader.com/sharia-law-and-the-uae-what-you-need-to-know/>
- Tamkin, E. (2019, March 28). Brunei makes gay sex and adultery punishable by death by stoning. *Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/world/2019/03/28/brunei-makes-homosexual-sex-adultery-punishable-by-death-by-stoning/?noredirect=on>

Extended Abstract

Shirley Jackson's dystopian short story, "The Lottery," has continued to captivate readers since its publication with its shocking ending and profound social commentaries. Known for its exploration of human nature, traditions, and the darker aspects of society, the story continues to provoke thought and discussions. To fully comprehend and analyze "The Lottery," it is essential to understand the historical and contextual background in which the story was written. Shirley Jackson, renowned for her unique blend of horror, psychological suspense, and social criticism, crafts mysterious patterns that explore the complexity of human behavior in her stories. "The Lottery," the subject of this study, was written during the post-World War II period of the United States, a time of rebuilding for the society with significant impacts from the Holocaust, atomic bombs, and the rise of McCarthyism, where traditional values and conformity played a vital role. Undoubtedly, these historical and sociological changes have influenced Jackson's exploration of traditions, societal dynamics, and the dark sides of human nature. Jackson harshly criticizes acts of violence committed in the name of religion or ideology. This study aims to analyze the story and the structure, rules, and historical context of the lottery to understand its role in maintaining social order and perpetuating collective beliefs.

"The Lottery" perfectly fits the description of a dystopia, as it represents the frighteningly unappealing counterpart of the reality. The story delves into the dark themes of societal rituals, morality, and the hidden aspects of individuals and communities, contributing to Jackson's gothic and psychological horror. Jackson's ability to confront readers with unsettling truths and challenge societal norms is one of the significant factors that elevate the story to a masterpiece of American literature.

"The Lottery" presents a chilling portrayal of a traditional ritual held in a small American town. However, the main driving force behind the story is the unsettling nature of this violent ritual. The lottery in the story follows a specific structure and set of rules. Each year, on a designated date, the entire town gathers at the central square. The head of each household draws a slip of paper from a black box, and the family with the marked paper then redraws among themselves to determine the final "winner." Shockingly, the chosen person is stoned to death by the community. The traditional nature of the lottery is evident in its careful and detailed organization. The black box, passed down through generations, represents the ancient origin of the tradition and carries symbolic significance. The designated date, the adherence to the rules of the lottery, and the seriousness involved reinforce the traditional nature of the event.

Stoning as a form of punishment has historically been associated with opposing a higher authority. In "The Lottery," however, there is a different motivation behind this traditional ritual. One possible reason is that religious rituals often try to shield themselves under the guise of tradition. The story emphasizes the fact that the town's people have no idea why and how this tradition started, despite its long existence. Stoning as a form of punishment is deeply rooted in inflicting pain and death and has been practiced against grave sins. One of the earliest religious texts, the Old Testament, contains varying views on stoning. According to Orthodox Judaism, since execution is one of God's commandments, it cannot be excluded from life. Stoning is mentioned in the Book of Deuteronomy 13:6-11 as a punishment for following other gods.

Furthermore, today, stoning is still applied as a method of execution in some countries, albeit not widespread. Countries like Qatar, Yemen, and Brunei have incorporated stoning into their laws. Additionally, in some other countries stoning is de facto used as a means of punishment. This practice is often applied as a punishment for acts like adultery or homosexuality.

"The Lottery" heavily employs symbolism and allegory, enhancing the depth of the narrative and shedding light on certain thematic layers and social commentaries. The black box used in the lottery serves as a powerful symbol in the story. Passed down through generations, the box represents the weight of tradition and the unquestioning commitment of the community to rituals. It symbolizes the collective memory and historical continuity of the town, signifying an ancient and unbreakable tradition. The black color of the box also foreshadows the ominous outcome of the lottery. Stoning as the chosen method of execution symbolizes the collective participation and shared responsibility in committing an act of violence. Stones become instruments of death, signifying the potential for ordinary individuals to engage in cruel actions.